

Informatiefase 3

2e Toetsgesprek informateurs – GroenLinks – VVD

26 mei 2023

Aanwezig: Cees van Eijk en Floor Vermeulen (informateurs), Marjolein van Elteren en Huib van Essen (GroenLinks), André van Schie en Vincent Janssen (VVD), Berbel Ferwerda en Ruud Poort (griffie, verslag)

Aanleiding gesprek

GroenLinks en VVD hebben de optie om met een voorgenomen 5 partijen coalitie de formatiefase in te gaan met hun fracties besproken. De terugkoppeling daarvan vormt tevens de opmaat voor het aansluitende gesprek, waarbij PvdA, CDA en D66 deelnemen.

Terugkoppelingen GroenLinks, VVD en discussie

- VVD: de redeneerlijn van de informateurs wordt gevolgd door de VVD.
- VVD vindt het belangrijk dat er balans in de coalitie zit.
- GroenLinks: sterke voorkeur voor een grotere meerderheid (6 fracties).
- GroenLinks: de uitlegbaarheid van een coalitie met 5 partijen is moeilijk, waarbij ook beeldvorming een belangrijk punt is: "Waarom mogen partijen niet meer meedoen?".
- GroenLinks: moeite van CDA met PvdD en GroenLinks met SGP zijn uitlegbaar. Voor het niet meenemen van de CU is dit moeilijker; zeker omdat je eigenlijk een coalitie van 6 partijen wilt. CU is groter in het landelijk gebied, kan voor draagvlak zorgen bij de kleinere, landelijke gemeenten en kan daarmee voor balans zorgen.
- VVD: ziet de toegevoegde waarde van CU niet, volgens het Kieskompas is CU links en progressief. Deelname van CU laat de balans teveel naar links-progressief doorslaan. Op zich geldt dit ook al voor deelname van D66, die dicht tegen GroenLinks aanligt. Als CU er bij komt dan nog liever een coalitie met 7, inclusief SGP, voor de balans.
- GroenLinks: de discussie over balans toont een gevaar dat er teveel in kampen wordt gedacht, waardoor de nieuwe coalitie een valse start maakt. Het voelt als een afwijking van de nu heersende cultuur.
- Informateurs: bij de formatieonderhandelingen zal al blijken hoe je met elkaar wilt samenwerken, het is wenselijk goede afspraken te maken hoe met elkaar samen te werken in een nieuwe periode. Dit begint al tijdens de formatie.
- GroenLinks: iedereen heeft een voorkeur voor 6 partijen. CU zou er op veel thema's bij passen. De verschillen tussen GroenLinks en VVD zijn het grootst; de andere partijen passen daar tussenin.
- GroenLinks: Mobiliteit is voor de VVD een belangrijk onderwerp en zit nu bij een CU-gedeputeerde. Speelt dat nog mee? De VVD antwoordt dat dat geen issue is.
- Na een discussie over een door de VVD voorgestelde eventuele (niet-partijgebonden) 6^e gedeputeerde, waarmee op die manier het probleem van de werklust en het draagvlak in het landelijk gebied kan worden opgelost, wordt geconcludeerd dat dit geen begaanbare weg is.
- Informateurs: de variant 5 partijen is niemands eerste voorkeur. Dat doet dus pijn, maar is op dit moment toch de beste basis, omdat er geen draagvlak is voor het toevoegen van meer fracties.
- VVD: de argumenten van GroenLinks tegen deelname van de SGP zijn slecht gevallen.
- GroenLinks: eventueel, in het kader van balans, bijvoorbeeld over zaken als landbouw/toekomst landelijk gebied specifiekere afspraken maken. De stelling van de VVD dat bij een 5 partijen coalitie er op inhoud gecompenseerd moet worden, wordt niet onderschreven. Het moet geen hypotheek op de onderhandelingen leggen.
- VVD: op allerlei thema's moet het college een afspiegeling zijn van de samenleving. Door toetreden van de VVD moet zichtbaar worden dat het beleid op onderdelen anders wordt.

- Informateurs: het akkoord moet voor alle deelnemende partijen in balans zijn. Iedereen moet zich er-in kunnen herkennen. Je moet elkaar iets gunnen, maar er zullen bepaalde ondergrenzen zijn. Over kernpunten kun je in het coalitieakkoord afspreken dat hiervoor met de Staten een bredere basis zal worden gezocht. Veel partijen willen constructief meedenken. Dat bleek bv. ook bij de gevoerde gesprekken met BBB en PVV.
- VVD: het coalitieakkoord kan bandbreedtes aangeven, waarbinnen er dan ruimte is voor PS en de samenleving. Dit is ook vanuit het oogpunt van dualisme goed.
- VVD: het beeld moet zijn dat er nu 5 partijen zijn die een meerderheid hebben en met elkaar bereid zijn om bestuurlijke verantwoordelijkheid te dragen.
- GroenLinks: 5 partijen is niet optimaal, maar kan zeker tot een stabiel en werkbaar college leiden.
- Informateurs: in het aansluitende gesprek moeten de overige 3 partijen (PvdA, CDA en D66) deze fase nog wel door en moet er ruim de gelegenheid zijn om informateurs, GroenLinks en VVD te bevragen.

Vervolgens lichten de informateurs de presentatie toe die zij van plan zijn te geven in het aansluitende gesprek met de 5 partijen.

Conclusies

- GroenLinks en VVD overtuigen elkaar niet over welke 6^e partij eventueel aan zou kunnen sluiten.
- De informateurs concluderen dat, hoewel door fracties anders gewenst, de basis om verder te gaan met 5 partijen dus nog steeds overeind staat.
- Het is van belang om niet te blijven hangen in het negatieve van het stranden van een mogelijke 6-partijen optie, maar nu positief aan de slag met de formatie van 5 partijen.
- In hun eindrapport zullen de informateurs adviezen geven, waarover dan in de formatie door de 5 partijen verder zal worden gesproken; die zijn dan aan zet met het vormgeven daarvan.